

Samenwerking medisch en sociaal domein in Kansrijke Start Zuid-Limburg

7 april 2022

Naar een kansrijke start voor kinderen in armoede

Armoede tijdens de zwangerschap, daar gaat het deze middag over tijdens de vervolgsessie samenwerking medisch en sociaal domein in 'Kansrijke start Zuid-Limburg'. Een belangrijk thema, want kinderen die in armoede geboren worden, krijgen minder kansen. "Het is alweer de vijfde sessie van deze samenwerking", concludeert Rianne Reijs bij de start van de bijeenkomst. Zij is arts Maatschappij en Gezondheid bij de Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg en leidt de aanwezigen door het middagprogramma. Die kijken online mee, of zitten in de grote zaal van De Borenburg in Voerendaal.

Als eerste doet ervaringsdeskundige Tamara Jones haar verhaal op het grote podium. Het is een verhaal dat goed laat zien hoe het mis kan gaan in het leven. Zo zat Tamara vast in een slecht huwelijk, waar ze uiteindelijk letterlijk voor op de vlucht sloeg. Een vlucht die haar op straat deed belanden, want haar paspoort was

kort daarvoor gestolen. "Dan heb je geen Burgerservicenummer en besta je niet." Ze vluchtte met een toenmalig maatje dat later haar partner werd. Toen ze zwanger bleek, dacht ze dat ze wel een woning zou krijgen, maar dit bleek niet het geval. Na veel omzwervingen en veel stress, kwam die woning er toch nog, in de achtste maand van haar zwangerschap.

Ervaringsdeskundige: een sterk instrument

Tamara werkt tegenwoordig als gecertificeerd ervaringsdeskundige in Groningen. Ze volgde een nieuwe opleiding van de overheid, die ze met succes heeft afgerond in 2016. Dat deed ze vanuit 'Sterk uit Armoede', het expertisecentrum van ervaringsdeskundigen in generatiearmoede

en sociale uitsluiting. Haar ervaringsdeskundigheid en kennis wordt nu op gemeentelijk en provinciaal niveau meegenomen bij 'Goede Start' in Oost-Groningen, dat valt onder het programma Kansrijke Start. Mensen helpen met vergelijkbare ervaringen, dat is haar doel. En dat voegt iets toe, zegt ze. "Als je in een gespreid bedje bent geboren en gelukkig bent opgegroeid, is het niet mogelijk om helemaal te begrijpen wat mensen in zo'n situatie doormaken", vertelt ze. Zo heeft ze zelf ervaren hoe moeilijk het is om je kwetsbaarheid te tonen, bijvoorbeeld tijdens haar bezoeken aan verloskundigen. Zelf helpt ze nu professionals in de praktijk om de vraag achter de vraag van zwangere vrouwen op tafel te krijgen. "Ik zeg niet dat de inzet van de ervaringsdeskundige het gouden ei is, maar ik

denk dat we vrouwen zo wel beter kunnen bereiken. Ik hoop dat het op meer plekken gaat gebeuren, want door ervaringsdeskundigheid te verbinden met wetenschap en praktijk is het een sterk instrument." Om daar na een vraag uit de zaal nog aan toe te voegen dat

verloskundigen zelf ook al stappen zetten om anders en breder het gesprek aan te gaan met zwangere vrouwen.

Maatwerk is nodig

Hanneke van Zoest van Pharos gaat vervolgens met een onlinepresentatie in op de vraag hoe je binnen Kansrijke Start armoede aandacht kunt geven. Pharos ondersteunt de gemeenten waar het programma loopt.

In haar presentatie laat ze zien hoe armoede en een ongezonde leefstijl vaak samengaan en welke gevolgen dit heeft voor de zwangerschap: meer vroeggeboortes en een lager geboortegewicht. Kinderen die in armoede geboren worden en opgroeien, ontwikkelen bovendien vaak chronische stress. En dat heeft uiteindelijk weer nadelige gevolgen voor hun gezondheid. Het belangrijkste, en tevens de grootste uitdaging, is dan ook het voorkomen van problematische schulden en langdurige armoede. Dat vergt samenwerking van tal

van partijen, van medisch en sociaal domein tot overheden. “Maatwerk is nodig”, zegt Hanneke. Zij reikt tot slot nog handvatten voor een goede samenwerking aan, zoals het kennen en vroeg signaleren van de problemen. “Daar zijn allerlei instrumenten voor, maar wat enorm belangrijk is, is het gesprek.” Verder is het heel belangrijk om te weten naar wie je mensen kunt verwijzen en welke regelingen en voorzieningen er zijn. “En leer van elkaar, faciliteer dat.”

Al veel samenwerking

Samenwerken gebeurt al volop in Kansrijke Start in Zuid-Limburg, concludeert Rianne Reijs. Jolanda Mikic, beweegmakelaar in Vaals, verloskundige Tara Sevenich uit Kerkrade en JGZ verpleegkundige Sylvia Knoops, reflecteren aansluitend samen op wat er al allemaal gebeurt in Kansrijke Start. Er worden zeker resultaten geboekt, klinkt het eensgezind. “Maar achter de voordeur is vaak nog sprake van schrijnende gevallen. Ja, we zijn op de goede weg, maar we zijn er nog niet”, zegt Jolanda.

Ook zij constateert dat het heel belangrijk is om het goede gesprek met mensen aan te gaan. En inderdaad, samen te werken. “In Vaals is een heel netwerk waarin we snel schakelen met elkaar, van fysiotherapeut tot verloskundige.” Tara voegt daaraan toe dat de aandacht voor de “sociale kant” in de spreekkamer van verloskundigen de laatste jaren duidelijk is toegenomen. “Als vrouwen een hulpvraag hebben, kan ik met ze meedenken”, vertelt Tara. Daarbij, zegt Sylvia, die tevens de programma’s Stevig Ouderschap en Voorzorg coördineert, “is maatwerk heel belangrijk”.

Marjon Hulst bij Trendbreuk

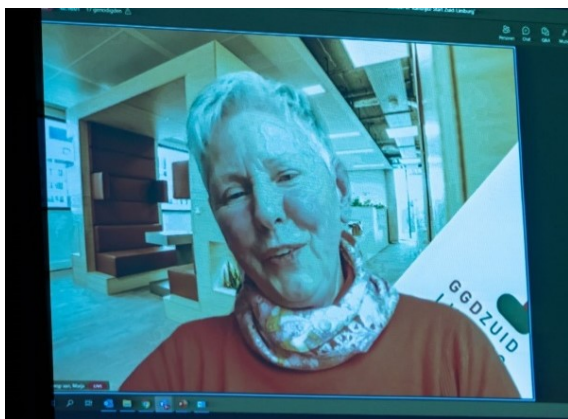
En dan is het tijd voor een korte kennismaking met de nieuwe strategisch beleidsmedewerker Trendbreuk,

Marjon Hulst. Die kondigt aan zich sterk te zullen maken voor samenwerking met als doel: kinderen een kansrijke start bieden. “Mijn intrinsieke motivatie om mij hiervoor in te zetten, is dat mijn eigen start behoorlijk kansrijk was. Ik heb veel kansen gekregen om te komen waar ik nu ben en dat wil ik kinderen graag bieden.” Die motivatie zat er al vroeg in, vertelt ze. Twee plakboeken uit

haar jeugd, illustreren dat. Zo schreef ze als achtjarig meisje in een van de plakboeken, dat ze later kleuterjuffrouw wilde worden. En dat ze dan “elk kind” een zangbeurt zou geven. Nu, tientallen jaren later, hoopt ze door “het verbinden van partijen een klein beetje bij te kunnen dragen aan een kansrijke start voor ieder kind”.

Van kansrijk idee naar project

De drie sprekers die na haar volgen, vertellen in vogelvlucht hoe je kansrijke ideeën samen kunt omzetten in kansrijke projecten. Zo breidt de Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg vanaf 1 juli de uitvoering van prenatale huisbezoeken uit, vertelt Marja van Lierop die hier als stafverpleegkundige werkt.

Doelgroep vormen aanstaande zwangere vrouwen in een kwetsbare situatie. De inzet: hen begeleiden en als dat nodig is verwijzen naar passende ondersteuning. Zo kan stress die een negatieve invloed heeft op het ongeboren kind, mogelijk voorkomen worden. Voordeel is ook dat al voor de geboorte van het

kind een vertrouwensrelatie met de JGZ ontstaat. Verloskundigen en andere netwerkpartners spelen een belangrijke rol als het gaat om het toeleiden van vrouwen naar de JGZ.

Projectleider Rowan Driittij van Kansrijke Start in de regio Parkstad, vertelt hierna hoe het staat met de Knooppunten Kansrijke Start. Die zijn bedoeld voor zwangere vrouwen en partners en jonge gezinnen met een hulpvraag in een (potentieel) (zeer) kwetsbare positie. Het idee is dat zij snel passende hulp krijgen. Laagdrempelig in de wijk, of geïndiceerde zorg. In Vaals, Kerkrade en Landgraaf draait een pilot met deze knooppunten, waar wetenschappelijk onderzoek door ZonMw aan gekoppeld is. “De knooppunten kunnen ook goed worden ingezet voor zwangere vrouwen of jonge gezinnen die met armoede te maken hebben”, besluit Rowan.

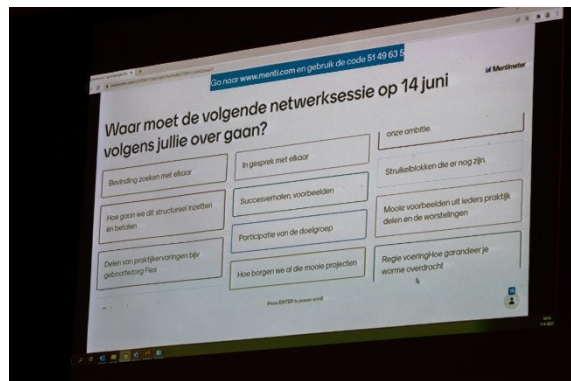
Verbinding met elkaar

Dorien Reijnders, medewerker beleid en onderzoek van de afdeling Kennis en Innovatie van de GGD Zuid Limburg, gaat als derde spreker in op Geboortezorg Flex. Een goed voorbeeld van een kansrijk idee dat in twee jaar tijd werd omgezet in een kansrijk project: gratis en/of verlengde kraamzorg voor vrouwen en gezinnen in een kwetsbare positie.

Deze vorm van kraamzorg is ondergebracht in een proeftuin en is zeker ook bedoeld voor gezinnen waarin sprake is van armoede. Voor de gezinnen waar er een financiële drempel is om kraamzorg af te nemen, vervalt de eigen bijdrage en bovendien kan de begeleiding, als dat nodig is, na de kraamtijd worden voortgezet. In de proeftuin wordt het effect van deze flexibele kraamzorg gemeten met behulp van vragenlijsten en interviews.

Met het verhaal van Dorien komt een einde aan deze vijfde sessie, al wil Rianne Reijs via de Mentimeter wel nog graag antwoord van de aanwezigen op enkele vragen. Dat levert een rijk palet aan antwoorden op, waaronder de suggestie “verbinding met elkaar” als thema van de volgende sessie.

Eindredactie: Mandy Leurs, Dorien Reijnders

Tekst: Karin Burhenne

Opmaak: Ingrid Hennen

Fotografie: Ilse Leijters
